

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 68.

V Ljubljani, v soboto 23. marca 1889.

Letnik XVII.

Državni zbor.

Z Dunaja, 22. marca.

Budgetna razprava

traja dozdaj sedemnajst dni, pa je dospela še-le do druge točke učnega ministerstva, to je šolskega nadzorstva. Pri notranjem ministerstvu se je oglasilo več naših poslancev, ki letos prav živahno posegajo v razpravo. Govorili so dr. Ferjančič pri osrednjem vodstvu, dr. Vitezič pri politični upravi, Hren in Tonkli pri cestah, Pfeifer pri zdravstvu. Govore ste dobili in jih boste brez dvoma polagoma objavili, da domači ljudje zvedó, kako se držé njih poslanci na Dunaji.

V torek se je pričela razprava o naučnem ministerstvu, ki je vsako leto najživahnejša. Letos pa je bila še posebno znamenita, ker se je pri tej priliki sprožilo vprašanje verske šole, o katerem se je sukal velik del cele dosedanje razprave. Prvi govornik je bil levičarski poslanec dr. Fuss, ki je ministra pestil in se obračal proti verski šoli, dasiravno ta zadeva še ni bila sprožena. Na dnevni red je prišla še-le z govorom kneza Liechtensteina, ki je mirno in jasno dokazoval, kaj obsega njegov predlog in kako si on misli versko šolo. Vpliv njegovega govora bil je velikanski; vsi oddelki desniške večine, med njimi celó poslanci, ki so se s prva protivili Liechtensteinovemu predlogu, so po omenjenem govoru rekli, da podpišejo brez pomisleka vse to, kar je Liechtenstein rekel. Človek mora pa govor čitati, ako hoče soditi o mogočnem vtisu, ki ga je bil napravil v zbornici, in ki ga še zagrizeni nasprotniki niso mogli tajiti. Znani načelnik nemškega „šulvereina“ dr. Weitlof ga je sicer kolikor mogoče zavračal, ali vse njegovo prizadevanje je bilo zastoj in brez vspeha. Še njegovi lastni tovariši ga niso poslušali in le peščica poslancev je sedela krog njega, drugi prostori pa so bili povsem prazni. Za njim je rusinski poslanec Ozarkievič priporočal rusinske šole.

V sredo govorila sta izmed nasprotnikov nemško-češki poslanec Lippert in mlado-češki poslanec dr. Grégr. Oba sta ponavljala stare napade na katoliško cerkev in na duhovščino, dr. Grégr je bil pa še posebej prav grdo napal kneza Liechtensteina in mu očital pregrehe enega njegovih prednikov zoper narod češki.

Na desnici sta govorila češki poslanec Adamek in poljski zastopnik dr. Rutovski. Prvi je obširno razpravljal razmere češkega naroda v Sleziji, ki so močno podobne trpljenju naroda slovenskega na Koroškem, drugi pa je razvijal šolske zadeve v Galiciji. Večina je zaradi tega privolila, da so na vsaki strani govorili po štirje govorniki, da je iz vsakega kluba prišel po jeden na vrsto. Za Rutovskim bila je splošnja razprava o centralu zaključena, in sta bila izbrana za glavna govornika na levi dr. Beer, na desni pa slovenski poslanec Klun, ki sta pa še-le včeraj prišla na vrsto. Beer je govoril poldrugo uro, Klun dve uri; v prvem delu je zavračal napade prejšnjih govornikov, v drugem pa je govoril o šolstvu v domačih slovenskih deželah, zlasti na Koroškem. Ako bi bil porabil vse podatke, ki jih je imel, moral bi bil govoriti še jedno uro. Ker so bili pa poslanci že utrujeni in je mislil, da govori še poročevalec, je sklenil in drugi del svoje razprave o šolstvu na Koroškem prihranil za ljudske šole, pri katerih pride na desnici prvi k besedi. Govor Vam pošljem po stenografičnem zapisniku, kakor tudi govor ministra Gautscha, ki se je bil oglašil za Lippertom ter prikrito pa vendar dokaj jasno naznanjal, da se bode zbornica še pečala z versko šolo in da ji vlada predloži dotični predlog. Levičarje je to naznanilo osupnilo; že Beer je ministra zaradi tega hudo napadal in obsojal, dejansko pa mu je hotela levica svoje nezaupanje pokazati s tem, da je o potrebnosti za centrale danes zahtevala glasovanje po imenih. To se je tudi zgodilo, ali nasprotniki so se prepričali, da je ves upor zastoj, ker je bila potrebnost po ustnem glasovanju potrjena s 153 glasovi proti 89.

Danes se je pričela razprava o šolskem nadzorstvu. Prvi je govoril dr. Gregorec, ki je zlasti pojasnjeval delovanje, oziroma ponemčevanje nemškega „šulvereina“ med narodom slovenskim, za njim pa je poslanec Pscheiden zopet zagovarjal versko šolo in pripovedoval, kako bi bilo šolsko nadzorstvo ustrojeno po Liechtensteinovem predlogu. K besedi sta prišla še Bendel na levi in Sawczynski na desni, potem bo razprava zaključena in govorita še glavna govornika, za katera bosta izbrana Dummreicher na levi in Šuklje na desni. Težko pa, da bi prišla danes na vrsto, ker je že polutreh, ko to sklepam in ko govori Sawczynski.

Govor poslanca Šukljeja

v državnozborni seji dne 28. februarja t. l.

(Konec.)

V proračunskem odseku se je res nekaj čudnega reklo. Prepričal sem se, odkar se pečam s politiko, da je na celem božjem svetu ni tolike in vpijoče krivice, za katere olepšanje bi se ne mogla izumiti kaka metafizična formula. Na eden ali drugi način, naj je že dobro ali slabo, more se vse zagovarjati, in to je osobito dokazal gospod poslanec dr. Russ, ki je v proračunskem odseku, ko se je posebno govorilo o Koroški, postavil čudno, rekel bi dvedušno teorijo. Popolnoma mirno je namreč rekel, da imajo koroški Slovenci prav za prav dva jezika: doma slovenščino, za občevarje pa, takorekoč ob nedeljah (Čujte, čujte! Smeh na desnici), v javnem življenju, v uradu itd. pa gospodsko nemščino. (Čujte, čujte! na desnici in klici: Velikansko!)

No, deloma je to res, in sicer zaradi tega, ker je na Koroškem jako malo uradnikov, ki so zmožni slovenščine (Čujte, čujte! na desnici), in ker se uradniki ostentativno nočejo učiti slovenščine, Slovencu pa se stavijo vse mogoče zapreke, ako hoče pri sodišču občevariti v svoji materinščini. (Čujte, čujte! na desnici.) Stvar postane tem čudnejša, ako nekoliko opazujemo zgodovinsko življenje planinskih

LISTEK.

Swiftijada.

(Eden in petdeseti spev.)

Pokojni gospod Dežman gotovo ni pričakoval, da mu bode kedaj pisal hvaležen nekrolog Swiftijanec, ki ga je imel v življenju toliko potov na „piki“. In vendar je tako. Žal, da Swiftijancu ostaja le proza in praktičnost slavnega mrtveca za pohlevno elegijo v prozi, ker so že nemškutarji oslavili idealizem bivšega svojega voditelja.

„Slep je, kdor se s petjem ukvarja“, mislil si je brez dvoma pokojnik, ko je proklel svoje „zgodovinske grablje“ in vrgel svojo slovensko liro v morje nemškega strupa.

Prav je storil. Proroški Dežmanov duh videl je že tedaj, da Slovenec „živi, umrje brez denarja“, kateremu so rojenice položile v zibel liro in pa žilo političnega truda za narod. Baš radi tega so slovenske osodepolne rojenice bolj radodarne z lirami, kakor pa s Krezovimi mošnjami.

Torej ni čudno, saj redkost mika, da se Slovenci tudi bolje zanimamo za denarno listnico jedinega svojega mecen, kakor za zlate slovenske

lire, kajti prvemu kar vsiljujemo svojo občinsko bēdo, dočim se za liriko navdušujemo navadno le do pete šole, v kateri pokopujemo svoje nepraktične ideale in vse, kar nič „ne nese“ v prozi življenja. Ako torej premišljujemo to svoje empirično modroslovje, priznati moramo, da smo delali veliko krivico gospodu Dežmanu v življenju in da on ni bil tako „črn“, kakor smo ga slikali, temveč le praktičen in računar celó v zadnjem svojem trenutku.

Odkupil si je namreč s svojimi „legati“, katere je volil ljubljanskim nemškutarskim zavodom, spomenik, kateri so mu nameravali postaviti nemčurji na njegove troške, kajti gledal je v bodočnost svojega slovenskega naroda, in ta pogled ga je poučil, da čez sto let na Slovenskem ne bode več nemškutarije niti njenega spomina.

In vendar, ko bi slavljeni pokojnik ne bil v istini praktičen do svojega zadnjega trenutka, koliko bi bil lažko storil za sedanjó bēdo kranjskega nemčurstva. Kako krvavo bi potrebovali njegovih sto tisoč nepodarjenih goldinarjev za svojo pojemajočo slavo! Kako zapuščeni so sedaj naši nemčurji, izpričuje jasno njihov nekrolog po slavnem mrtvecu, ker pisan je v tako izborni nemščini, da se mu takoj vidi, da se je za vselej posušilo g. Dežmana črnilo. Swiftijanec sodi, da je ta nemčurska nesreča

na Slovenskem celó politično in zgodovinsko pomenljiva.

Ni je namreč lepše priložnosti, kakor ravno sedaj, da se popolnoma sprijaznimo nepraktični Slovenci in pa zapuščeni praktični nemčurji, saj čutijo zdaj sami, koliko jim je koristila praktičnost njihovega mojstra.

Je že tako na svetu, da ni nikdar nesreče brez sreče. Ljubljanski nemčurji se tolažijo ob Dežmanovi smrti z zavestjo, da je njihova nesreča po dolgem molku vzbudila spečo nemško Muzo. Kako klasično zveni namreč najnovejši nemški Golčev otožni sonet ob Dežmanovi smrti:

„Begrabt ihn nicht! Legt ihn zu seinen ‚Schreinen‘, — Den Forscher, Finder, Sammler, Wege- weiser; — Vom Alpenjoch bracht' er gar sel't'ne ‚Reiser‘, — Urvölkerspur grub er aus Ringwallrainen.“

V istini, krasne, divne so te besede, a najbolj zanimiva je vendar-le ista lopata, s katero je kopal „Urvölkerspur“ in na katero bode gotovo nadopolni nemški pesnik vzel patent; ker pa smrt likviduje ves dolg, izposodili si jo bomo tudi Slovenci, da častno in brez gnjeva v srcu zagrebemo podobo moža, ki je zakopal v nerodovitno zemljo svoje velike talente sebi morda na žalost, nam pa na obžalovanje. Swiftijanec.

dežel. Res je sicer, da je Koroška enako Kranjski že v prvem srednjem veku, v devetem stoletju spadala k nemški državi, toda večina prebivalstva je do poznega srednjega veka obdržala svoj slovenski značaj. O tem imamo nepristransko pričevalo dveh srednjeveških kronistov, ki se prištevata k najodličnejšim, kar jih ima sploh Avstrija, štajerskega „reimkronista“ in opata Janeza pl. Vetrinjskega (Vetring). Čitajte, kaj pišeta o nenavadnem obredu pri poklonu koroških vojvod. Tu se je vpraševalo in odgovarjalo slovenski, ter Janez Vetrinjski dostavlja — imel sem pred kratkim v rokah dotični zvezek Boehmerjevih „Fontes“ — znameniti stavek, kateri posebno priporočam koroškim gospodom, (čita): „Insuperselavica, qua hic utitur prolocutione, in conspectu imperatoris cuilibet querulanti de se et non in lingua alia tenebitur respondere“, to se pravi: Vojvoda koroški je primoran, ako ga pokliče cesar osebno, odgovarjati komurkoli le v slovenščini in v nobenem drugem jeziku. (Čujte, čujte! na desnici.) Vem, gospôda, da mi morete ugovarjati z znanim izrekom iz spisa „schwabenspiegel“, toda prepričan sem, da je bil Janez Vetrinjski bolje poučen o koroških zadevah, kakor tuj pisatelj zakonika južne Nemčije. Negledé pa na to mi zadostuje, da je bila še v poznejšem srednjem veku večina koroškega prebivalstva slovanska, in ta dejanska okoliščina je bila tudi formalno izražena v pravi takratnih časov.

No, gospôda moja, kakó se pa dandanes postopa? Dozvolil si bodem povedati gospodu poslancu Carneriju dogodek, toda s tem razločkom, da jamčim za njegovo istinitost. Lansko leto je šel v okraju, ki je v ogromni večini slovenski, okrajni sodnik na odpust in poslali so nekega pristava iz Ljubljane, da ga nadomestuje; pristav ni Slovenec. Rojen je na Koroškem, Nemec po rojstvu in mišljenju. V Ljubljani pa — saj se govori, da smo narodno okuženi (veselost na desnici) — prišla mu je v glavo prečudna misel, da je morda vendar potrebno z ljudmi včasih govoriti v onem jeziku, kateri razumejo, torej v materinščini. Ta pristav sedi nekega dne v pisarni, zraven njega pa, ne vem, ali za njim, ali pred njim, stoji ali sedi star manipulacijski uradnik. Naenkrat se začujejo pred vratmi kmečki črevlji in nekdo potrka. Pristav je pač mislil, da je še v Ljubljani, ter slovenski zakliče: „Noter!“ A sedaj bi bili morali videti jezo manipulacijskega uradnika. (Veselost na desnici.) Plane kvišku, pozabi popolnoma uradniško hirarhijo ter zaupije: „Bei uns ruft ma ‚herein‘, oder soll epper dôs hier a noch eingeführt werden?“ (Pri nas se kliče „herein!“, ali pa naj se tudi še to tukaj uvede?) (Velika veselost in „Čujte čujte!“ na desnici — oporekanje na levici.) Tu vam dokaz, gospôda moja, in gospod poslanec dr. Russ se more v zadovoljnost prepričati, da se je že obistinila njegova teorija, katero je tako krasno in premeteno naslikal v proračunskem odseku, in sicer obistinila praktično, akoravno le po neznanem zemljiškem knjigovodji na Koroškem.

Gospôda moja, dovolite mi storiti korak dalje. Kaj sledi iz tega? — in za to se prav za prav tukaj gre. Dovolite mi tukaj odkrito, v resnici občuteno besedo. Ako bi moral misliti, da sloni ta cela narodnostna ideja, ki sedaj še nadvladuje našo dôbo, le na momentu plemena, ako bi izvirala le iz čiste brutalne okoliščine skupnega roda, potem bodite preverjeni — verjeti mi smete kot poštenemu možu — jaz bi bil prvi, ki bi jo od sebe vrzel.

Toda, gospôda moja, z narodnostno idejo so spojeni najvažnejši duševni odnošaji. Kulturni razvoj se vrši v okviru raznih narodnih krogov v danih naravnih oblikah, s svojim jezikom dedujejo narodi najdražjo zapuščino svojih pradedov, in kdor hoče dandanes narodu vzeti njegov jezik, kdor hoče ovirati razvoj tega jezika, ta se konečno prepriča, da zadržuje narod sam v napredku, da ga slabi. (Odobranje na desnici.)

Poglejte dandanašnje Koroško. Tolikokrat beseđičite o miru; dovoljujem si odgovoriti vam na to, da v nekem oziru tudi na razmere duševnega življenja v deželi veljajo besede starega Rimljana: „Solitudinem faciunt, pacem appellant.“ (Prav dobro! na desnici.)

Kako je na Koroškem? Poročila koroških srednjih šol zadostno dokazujejo, kakó malenkosten je del učeče se mladine, ki bi bil koroško-slovenske narodnosti. V vseh liberalnih podjetjih in službah je največje pomanjkanje takih ljudi, ki razumejo slovenski; pravosodni minister je bil primoran usta-

noviti pet novih služb za avskultante, z izrečno omejitvijo, da se morajo prosilec izkazati z znanjem slovenščine. Takó se godi v vseh višjih družbinskih krogih.

Izpodbijati tedaj ne boste mogli zaključka, ki ga sklepam iz tega, da ona nemška kultura, s katero že dolgo časa in v toliki meri osrečujete koroške Slovence, ni bila v stanu pomagati jim do višine povspenjajočega se vrstnega gibanja. (Odobranje na desnici.)

Hud je boj in težaven, ki ga bijemo ravno za Koroško. Prepričani pa smete biti, da bomo vstrajali v tem boji, in, gospôda moja, jaz verujem, da bomo zmagali, in sicer edino le zaradi tega, ker smo prepričani o pravičnosti njegovi. (Živahno odobranje na desnici.)

Moram končati. Žalibog se moram odpovedati veselju, da bi odgovoril gospodu poslancu dr. Mengerju v političnem oziru. Kakó v izobilji je ponudil hvaležnega gradiva, ako se na primer sklicuje na to, da je prostostne postave dala ona (leva) stran.

Da, dala, to je res, toda držala se jih in jih izvrševala, to je pa vse kaj drugega. (Živahno odobranje in ploskanje na desnici.)

Dali ste člen XIX., toda takó, kakor ste ga izvršili, pa ni vreden papirja, na katerem je bil tiskan. (Odobranje in ploskanje na desnici.)

Gospod poslanec Menger pravi, da je prva dolžnost, napraviti narodnostno postavo. Zdi se mi, da je bilo treba dolgo časa, predno je prišel do tega prepričanja. Državni temeljni zakon je iz leta 1867, njegova stanka je imela absolutno večino do leta 1879, in v dvanajstih letih njenega obstanka jej ni prišlo na misel, ustvariti to vzajemno jamstvo za naše politične prostosti. Narodnostno postavo, pravim, in ne zakon, ki se tiče državnega jezika. Zoper državni jezik in dotično postavo se bodemo bojevali, ker smo v tem oziru bolj ustavoverni kakor ona (leva) stranka. (Živahno odobranje na desnici.) Baviti se ne morem dlje časa z gospodom poslancem Mengerjem ter si bodem dovolil le še sklepno opazko.

Mnogo sem pričakoval od letošnje proračunske razprave. Včerajšnji uvodni članek v „Neue Freie Presse“, ki je vendar glasilo „združene nemške levice“, je bil pa tudi popolnoma po tem, da je zbujal najprenapetejše nade.

Z neusmiljenimi besedami se je pretilo; toda to smo že premnogokrat čuli, da bi bili za kaj takega še občutljivi; toda sklicevanje na goreče smolnate vence, ki bodo leteli s klopi vladi nasprotnne stranke na ministersko klop (živahna veselost na desnici), napravilo me je jako radovednega. Obžalujem s svojega stališča, da se ni zadostilo moji radovednosti. In marsikatero izjavo, ki smo jih čuli na pr. od gospoda poslanca Scharsehmida, nikakor niso dišale po grozovitosti (veselost na desnici); donele so marveč, kakor tiho zdihovanje po ljubezni. (Veselost in: Prav dobro! na desnici.) No, pustimo to! Iz vseh vaših govorov, akoravno so bili jako različni po oblikah, čula se je jasno vodilna misel, da namreč gospodarstvo v Avstriji ne pristuje nemškemu rodu, marveč le delu njegovemu, nemško-liberalni stranki. (Prav res! na desnici.)

Navajali so se za to razni razlogi. Kakor pri vrstivni setvi, je tudi tukaj različno vrtenje. (Veselost na desnici.) Pred vsem se je poudarjalo, da morajo Nemci vladati, ker je to njihovo pridobljeno in priboreno pravo. Drugikrat se je zopet reklo, da morajo Nemci gospodovati v interesu države, in letos je gospod poslanec Carneri celó iznašel nov vzrok, da tirjajo nemško gospodstvo vojne razmere, ker vendar militarizem nadvladuje sedanji položaj. (Veselost na desnici.)

Gospôda moja! To je za-mé le dokaz, da ima liberalna stranka poleg mnogih izvrstnih lastnosti tudi eno veliko hibo, to namreč, da jej manjka razumevanje zgodovine, da ne znajo soditi o tem, kar je postalo zgodovinsko, in v tem smislu vrejevati svojih dejanj. (Odobranje na desnici.) Stari Salust že je v prvem poglavju h „katilinarični zaroti“ pravo pogodil, ko je rekel: „Nam imperium facile his artibus retinetur, quibus initio partumest.“ Kdo izmed vas mi more dokazati, da je takó navstala Avstrija, ker si je nemški rod z mečevo ostrino podjarmil ostale narode? Avstrija je navstala potom prostih pogodb (odobranje na desnici), s tem, da so se združile že obstoječe, več ali manj na narodni podlagi vrejene države v eno celoto, in to je takrat skoraj gotovo provzročilo iztočno vprašanje, strah pred turško silo. (Odobranje na desnici.) Posamezne države so se oklenile ena druge, da ohranijo svojo

krščansko omiko in narodno svojstvo pred turškim barbarstvom.

Zasluga habsburške hiše je — in iz tege izvira ona trdna in neomahljiva zvestoba avstrijskih narodov do cesarske hiše — da se je izvršila, utrdila in do današnjega dne ohranila ta zveza. Vi, gospôda, pa si mislite drugače organizacijo Avstrije. Vi hočete uporabljati na avstrijsko monarhijo vladno metodo dandanašnjih enonarodnih držav, ne da bi pri tem pomislili, da se je ta poskus ponesrečil že v teku zgodovine. Poskusilo se je to v dôbi prosvetnega absolutizma in v poznejših letih absolutistične dôbe, ko je zginila prosveta in ostal absolutizem. Ako se to ni posrečilo v časih, ko so spali narodi, kako hočete to doseči sedaj, ko so se zbudili narodi (odobranje na desnici), ko vlada narodnostna ideja ter smo za trdno sklenili, zoper vsakogar obvarovati in braniti svoje narodno svojstvo. (Živahno odobranje in ploskanje na desnici.)

Nasvetovala so se vam v novejšem času nova pota. Ne vem, ali boste hoteli hoditi po njih. Ménim pa in to vsaj verujem. Večina, kakor se je tukaj sešla, zrcalo avstrijskih razmer, zapustila ne bo svojega starega tira ter se bo slej kakor prej bojevala za ono Avstrijo, kakor si jo mi predočujemo, za Avstrijo, ki je pravična vsem svojim narodom, ki spoštuje tudi njihova verska prepričanja (odobranje na desnici) in ki nam je vsem zavetišče v teh težavnih časih.

V tem smislu, gospôda moja, sklepam ter priporočam, da se preide v nadrobno razpravo. (Živahna veselost in ploskanje na desnici. — Govorniku čestitajo z mnogih strani.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. marca.

Notranje dežele.

Cesar je pri avdijenci, v kateri je sprejel ministerskega predsednika Tiszo, temu izrazil obžalovanje zaradi cestnih izgrediv in trdno nado, da bo Tisza vstrajal na svojem mestu. Ob enem je cesar zahteval, naj se zoper izgreznike postopa z najostrejšimi naredbami.

V mnogih *galitskih* okrajih je začela razsajati egiptska očesna bolezen. Ministerstvo notranjih zadev je zaukazalo namestništvu, naj ukrene vse varstvene naredbe, ki so sploh mogoče, kajti nevarnost je, da se ta bolezen razširi mej vojaki, ki so nastavljeni ob ruski meji.

Neki srbski list piše: „Za dôbo turške vlade je bila vsa trgovina *Bosne in Ercegovine* v srbskih rokah, Turki pa so bili poljedelci. Pred okupacijo je bilo v Serajevu 42 krznarskih prodajalnic, danes je le še ena tako velika, kakor prej, vse druge so v židovskih rokah, kajti židov je danes v Serajevu že nad 5000. Na Franc Josipovi cesti so bile pred okupacijo same srbske prodajalnice, danes so samo tri, vse ostale pa židovske. Zakaj? Ker žid napoveduje konkurz, zopet pričinja na drugo ime kupčijo itd.; seveda na tak način more za 40 do 50 odstotkov ceneje dajati blago, s tem pa uničuje srbske trgovce in deželo. Sploh je tu pri nas židu vse dovoljeno. Koliko kristijanov je proslilo, naj se jim dovoli ustanoviti v Serajevu tiskarno, toda vlada je vsem odbila prošnjo, češ, za bosanske razmere zadostuje „deželna tiskarna“ — in vendar je smel pred leti žid otvoriti tiskarno v Serajevu.

Vnanje države.

Srbski minister notranjih zadev, Tavšanović, je vsem listom, katerim je prejšnja vlada odvzela poštno prodajo, dovolil zopet vohod v deželo. — Reuterjevo izvestje pripoveduje, da bo kralj Aleksander I. v spremstvu svoje matere obiskal ruskega carja, kakorhitro bo ta došel v južno Rusijo. Ta vest je posebno razjarila madjarske liste. — Izseljenec Pašić je predvčeraj došel s parnikom preko Oršove v Belgrad. Pravijo, da bo prevzel vodstvo radikalne stranke.

Kakor javlja „Pol. Corr.“ nameravala je zadnji čas *bolgarska* vlada odposlati pooblaščenca na vse evropske dvore, da bi delovali za priznanje princa Koburškega kot kneza. Vsled dogodkov v Srbiji pa se je opustil ta načrt.

Poveljniki na Poljskem nameščenih *ruskih* kozaških polkov pričakujejo že za prihodnje dni, da se bo začel izvrševati načrt, kateri je izgotovil v svojem času Černajev. Smoter temu načrtu je pridobiti jezdece azijskih narodov s tem, da se bo vsakemu konjiškemu in kozaškemu polku izročilo sto mož na eno leto v izvežbanje, drugo leto zopet sto novih jezdecov itd., potem pa iz teh narodov napraviti samostojne konjiške polke. Ruski častniki se nič kaj ne veselijo te novotarije, ker se bojé, da bo slabo vplivala na vojaško disciplino moštva v dotičnih polkih. — Zoper Ašinovala se je pričela pre-

(Dalje v prilogi.)

iskava, ki se bo dokončala v Sebastopolu. Vodi jo načelnik odeskih orožnikov, polkovnik Zakalovsky. Ašinov bo mej tem bival v saratovski guberniji pod redarstvenim nadzorstvom. Ekspedicija je imela pri svojem prihodu v Rusijo 16 ranjencev. — V Rigi so tamošnji Nemci vrednika Rusom prijazne „Düna-Ztg.“ javno napadli ter ga pol mrtvega pustili ležati. Vlada je zaukazala strogo preiskavo.

Nemška vlada je vpihnila luč življenja najprvo „Volkszeitung“, potem pa v isti založbi in tiskarni izhajajoči „Zukunft“. Ta dva socialistična lista sta se preveč navduševala za 18. dan marca, za vstajo, ter sta preodkritosrečno razodevala te misli v uvodnih člankih. Dotični kazenski komisar se je izjavil, da bo zabranil vsak nadaljen poskus gledé izdavanja političnega lista v napominani založbi, tudi ko bi morali dotično tiskarno noč in dan nadzorovati redarji. — Grof Herbert Bismarek je odpotoval v London. „Börsenzeitung“ piše tem povodom, da bo grof Bismarek z osebnim posredovanjem v angleški prestolnici ugledil pot in odstranil zapreke, ki dosedaj še ovirajo nemško-angleško zvezo. List je prepričan, da bo Herbert Bismarek dosegel svoj namen.

Švicarski zavezni svet je sklenil v Tesin odposlati peš-bataljon št. 68 dne 18. t. m. nadomestiti z bataljonom št. 67 in 69 ter ju izročiti na razpolaganje zaveznemu komisarju.

Predvčeraj je v **francoski** zbornici Laur utemeljeval svojo interpelacijo zaradi „bakrene“ krize ter je zahteval, naj se v tej zadevi ostro izvršujejo kazenske določbe. Naglašal je in dokazoval, da je krizo zakrivil Rothschild, ki je po njegovem mnenju načelnik mejnarodne zarote zoper francoski trg. Finančni minister Rouvier je odgovoril Lauru, da „Comptoir d'escompte“ ne bo zaprl svojih pisarn, ker mu je državna banka in neka denarna družba — petdeset članov — pomagala s 40 milijoni. Polagoma se bo ta zavod likvidoval, potem pa namesto njega ustanovila nova eskomptna banka, ki je prepotrebna za srednji trgovski stan. Pravosodni minister Thevenet je rekel, da je lahko govoriti o krivdah, a jih težko dokazati. Lejeune je očital vladi, zakaj je pomagala iz zadrege eskomptni banki, in zakaj ne tudi panamski družbi. Rouvier je odgovoril, da vlada pri panamski družbi ni mogla ničesa storiti. Milleraud pravi, da je vlada le na pol storila svojo dolžnost, ter predlaga dnevni red, ki pozivlje vlado, naj takoj prične sodnijsko preiskavo zaradi oderuškega nakupičevanja bakra. Pravosodni minister Thevenet obljubi, da bo vlada storila dolžnost. Priprosti dnevni red se odkloni z 284 proti 234 glasovom ter se konečno sprejme s 339 proti 212 glasovom dnevnih red, ki ga je predlagal poslanec Thompson, izražajoč prepričanje, da bo vlada storila korake, poizvedovala po krivičnikih, ter tako ohranila veljavo postavi.

Italijanski vojni minister je vložil tožbo zoper list „Progresso“, ker je dolžil vojno upravo, posebno pa generala Corvetta mnogih nepoštenosti. Minoli petek se je pričela dotična pravda. „Progresso“ se sklicuje na to, da ni ničesa pisal, kar ne bi bilo že prej tiskano v „Gazzetta di Venezia“ in „Piccolo“. Zaradi tega se bo moral zagovarjati general Mattei. Vojni minister toži kot zasebni tožitelj ter ga zastopajo poslanci Villa, Righi in Cuccia; zagovornišvo so prevzeli poslanci Pellegrini, Tassi in Bosi. Kot državni pravdnik posluje vitez Urangia-Pazzoli. Iz dosedanjega zaslišanja prič se je izvedelo: General Mattei in dopisnik v „Gazzetta di Venezia“ sta imela v Rimu daljši razgovor ter je Mattei slednjemu dovolil, da ga sme objaviti v napominanem listu. Seveda je tu samo ob sebi umevno, da bi mu bil moral list pred objavo poslati revizijski odtis, kar se pa ni zgodilo. „Gazzetta di Venezia“ je marsikaj neresničnega, mnogo pa pretiranega povedala. Ker je prič povabljenih 27, trajalo bo dolgo časa, predno bo sodišče izreklo sodbo.

Izvirni dopisi.

Iz Polja pod Ljubljano, 21. marca. (Razno-terosti.) Dovolite mi skromen prostorček. Iz Polja že dolgo ni bilo kaj čitati. Ne misli naj pa nikdo, da se v Polju ne zgodi nič posebnega. Predpust, dasiravno dolg, v naši fari ni posebno rogovilil. Napovedali so bili sicer delavci iz vevške tovarne „bal“ na Srečnico, ali zaradi cesarjeve smrti bila je omenjena veselica zopet odpovedana in je potem srečno izostala. Srečno pravim, in sicer za to, ker take veselice pri nas navadno še nikdar niso imele dobrih nasledkov. V takih slučajih se navadno le nemškutari, in da se tudi druge nerednosti navadno pri veselicah gode, je umevno. Pisec teh vrstic pa ne mara pisati besede zoper prave tu živeče Nemce, a one bi pa rad nekoliko pokaral, ki so posebno delovali za nemški „bal“, a šteti se hočejo za prve narodnjake v Polju.

Nekaj dosedaj pri nas nepoznanega se je zgodilo prvi dan posta. Na pepelnično sredo napravili so namreč židovsko-nemški gospodje uradniki vevške papirnice svojo veselico, kakor da bi jim ne bil

deset tednov dolgi predpustni čas dolg dovolj za njihovo abotno razveseljevanje. Zadnjo nedeljo in sv. Jožefa dan igrali so pred cerkvijo na trati na očitnemu kraju med celo sv. mašo in popoldansko službo božjo, ne da bi kdo to prepovedal. Rado-veden sem, je li kje kaka postava, ki bi prepovedovala igro med službo božjo. Jaz menim, da.

Sitnež.

Iz Vipave, 20. marca. Zadnjo nedeljo vršil se je v našem šolskem poslopji občni zbor vipavske kmetijske podružnice po sporedu, kakor ga je že „Slovenec“ prej objavil. Ob 4. uri zbralo se je prav veliko udov in drugih ljudij, posebno vinorejcev. Mikalo je vsacega, zvedeti, kaj bode z vinarsko zadruho.

Podružnični predsednik, prečast. gosp. Matija Erjavec, otvoril zborovanje s primernim govorom, posebno prijazno pozdravi navzočega tajnika c. kr. kmetijske družbe, gosp. Gustava Pirca.

Ko se jednoglasno za podružnega tajnika izvoli gosp. Tomšič, nadučitelj in vodja štirirazredne šole, nadaljuje gosp. predsednik svoj govor, katerega vsebina je bila ob kratkem ta-le:

„Vipava je vže po naravni legi sama na sebi lepa, bogata, zvana tudi „paradiž“. A lepi časi so minuli, skoro je ne bomo smeli več „raj“ imenovati, kajti uime se množe, da najboljši kmet se komaj še lovi. Filoksera preti nas uničiti, a še hujša filoksera je žid, nastanjen v Gorici, Trstu in celó v Ljubljani, kateri s svojim znanim obrtom vinorejcem veliko škoduje. Ako se o pravem času ne zmodrimo, propademo lahko popolnoma. Od mnogih stranij se je čulo, da bi bil najzdatnejši pripomoček, pristnemu vipavskemu vinu dati zopet prejšnjo veljavo, ako se ustanovi vinarska zadruga. Da ste navzoči tega mnjenja, priča mi obilno število došlih. A gospóda, v tej stroki jaz nisem večšak, tedaj Vam zanesljivih podatkov o zadrugi ne morem dati, prosim tedaj gosp. tajnika Pirca, naj blagovoli o naši nameri natančneje razložiti.“

Gosp. Pirc rad vstreže ter v daljšem govoru razlaga potrebo omenjene zadruge. Govorniku gladko teče slovenščina, za izraze ni v zadregi; navzoči sledé prepričevalnim razlogom in stvarnim opombam z največjim zanimanjem. Da kmet svojega dobrega nepokvarjenega vina ne more prodati, se ni čuditi. Poglejmo le nekoliko naše male krčmarje. Hlapec, ki je v kaki gostilni služil, poroči se z deklo in napravi krčmo. Denarja ni, tedaj hajdi k vinskemu prekupeu po mali sodček vina. Iztoči ga, treba plačati, ali ker je mala obrt morala skrbeti za vse hišne potrebe, ni zadosti denarja, da bi se iztočeno vino prekupeu vse poplačalo. Ta dá rad zopet novo vedro vina, da mu oni le nekoliko plača, izgube se ne boji, vsaj ima velik dobiček pri prodaji, in malo svoto lahko tirja po sodnijskem potu od upnika, če bi pretil kant. Tako pride mali krčmar popolnoma v roke veletrgovcu in ta ga preskrbljuje z vinom, katerega je malo rastlo na trti.

Trgovci pa tudi znajo slabo robo spraviti med ljudi. Saj imajo svoje agente in poskušnje se vedno pošiljajo, zraven še opomba, da se za denar ne mudi, nekoliko naj plača zdaj, drugo vže o priliki donese. Katerega reveža bi taka ponudba ne premotila? Tako se razširja vino iz tovarn in mali kmet zastonj čaka krčmarja, da bo prišel po njegovo dobro vino. Saj krčmarji veliko ne vedó, kje bi se dobilo, poleg tega nimajo ne voza za daljno pot in denarja jim večjidel primanjkuje.

Zadruga bi tukaj pomagala. Več kleti bi se moralo napraviti, cena natančno določiti, pri večjih mestih imeti svoje zaloge, pošiljati poskušnje, imeti zanesljive ljudi, ki bi oskrbovali in ponujali družbino vino.

Res, da bi naprava precej stala, prvo leto bi bila izguba, tudi drugo leto bi ne kazalo kaj prebitka, a vstrajnost velja. C. kr. vlada bi gotovo priskočila z denarno podporo na pomoč, kmetijska družba bi svojo hčerko po moči podpirala in krčmar bi gotovo več zaupal domačim ljudem, domačemu pridelku, kakor pa tujcu in njegovi brozgi. Pivci bi gotovo tudi zahtevali družbino vino in tako silili krčmarja, da kupi vino pri zadrugi. To bode temraje storil, ako vé, kje se dobi zanesljivo dobra kapljica, in ker bi bile zaloge na večjih krajih, bi ga dovažanje toliko ne stalo.

Ker ima pa vsak kraj svoje razmere, ne kazalo bi vže koj danes kaj definitivnega skleniti; nasvetujem le, naj se voli začasni odbor, in ta kolikor

mogoče iz vseh krajev vipavske doline. Ta naj poizveduje in se med seboj posvetuje, sestavi družbina pravila, da se stvar kolikor najprej mogoče izvrši. Kmetijska družba bode rada dajala pojasnila in nasvete, kako bi bilo najbolje vedeti. Ustrezaje temu nasvetu voli se začasni odbor: predsednik: Ivan Božič; odborniki: Matija Erjavec, Mayer, Malik, Skvarča, Lavrenčič, Matej, Žgur, Vrtovec, Vovk in Šapla.

Prečast. gosp. dekan se zahvali gosp. tajniku za zanimive podatke in po trikratnem „živio“ na presvetlega cesarja, najvišjega protektorja kmetijstva, sejo zaključi.

Da zborovanje ni bilo zastonj, pokazalo se je takoj. Več novih udov je pristopilo k družbi, ker prepričali so se, da podružnica si na vso moč prizadeva, propadajočemu kmetijstvu in vinoreji zopet pomagati na noge. Naj bi tudi fakični vspeh ne zaostal!

Dnevne novice.

(Volitev v Istri.) Dne 1. aprila se bode vršila volitev zastopnika isterskih mest in trgov v državni zbor na Dunaji. Politično društvo „Edinost“ pozivlja volilce, da glasujejo za enega kandidata, katerega jim bodo zaupni možje narodne stranke za časa predlagali. Nasprotniki priporočajo mladega neizkušenega dr. Rizzija v Pulji.

(V Ameriko) je odpotovalo sinoči ob 1/2 7. uri z vlakom 23 oseb, med temi štiri ženske. Vsi so iz „zapuščene“ in zanemarjene Dolenjske, in sicer iz žužemberškega okraja. Potujejo preko Hamburga. Na vprašanje našega poročevalca, zakaj zapuščajo domovino, odgovarjali so vsi, da v domačiji ne morejo več živeti, živi pa tudi ne gredó pod rušo. Zaslužka ni in pičli poljski pridelki nimajo nobene cene, čemur so največ kriva slaba občila.

(Izvozna trgovina v britiško iztočno Indijo.) Gledé na poročilo, priobčeno v št. 36. „Slovenca“, javlja nam trgovska in obrtniška zbornica, da jej je naznanilo c. kr. trgovinsko ministorstvo, da angleški zakon o označevanju blaga (merchandix Marks Act 1887) s 1. dnem aprila 1889 v britiški iztočni Indiji pride v moč.

(Trgovska in obrtniška zbornica v Solunu.) Dne 30. decembra l. 1888. ustanovila se je na podstavi pravil, odobrenih od c. kr. ministerstva avstro-ogerska trgovska in obrtniška zbornica v Solunu, katera si je postavila za nalogo, pomagati s svetom in dejanjem vsem onim, kateri so se do zdaj pečali ali se še pečajo z uvozno in izvozno trgovino v Turčijo. Solunska zbornica javlja nadalje ljubljanski, da bode z veseljem podajala vse podrobnosti o trošenju produkcije in o prometnih odnošajih in da bode tudi vsakemu po-jedinemu trgovcu postregla z obvestili o kreditnih odnošajih tamošnjih tvrdk in sosednih pokrajin. Solunska zbornica misli s tem posebno pospeševati koristi naše domovine in našega trgovstva, in sodéč po poročilih, došlih ljubljanski zbornici, bode jo zeló veselilo, ako se bodo naši trgovski krogi posluževali dane prilike.

(Levstikov spomenik.) Z ozirom na notico v 64. št. našega lista smo dobili od odbora v Velikih Laščah naslednje pojasnilo: Mnogoštevilni odbor je sestavljen iz množ, ki imajo popolno zaupanje tamošnjega prebivalstva in v široki okolici. Poleg tega pa jamčita za dober vspeh njegovega delovanja veselje in požrtvovalnost, s katero se je lotil dela. V dejanji so odborniki vstvarili temelj spomeniku, ker v kratkih urah so zložili 250 gld., kar je gotovo veliko v mali vasi, kakor so Lašče. Odbor si je tudi popolnoma v svesti svoje odgovornosti nasproti vsemu narodu in dobro vé, da mora nabrano vsoto takó porabiti, da bode razsodna večina slovenskega naroda odobravalna način. Prostor je najprimernejši. Spomenik bode od bližnje hiše oddaljen pičlih 100 korakov, a od rojstvene Levstikove komaj 150. Tu se torej ne more govoriti o samoti.

(Zabavni večer „Pisateljskega društva“) bode danes zvečer v čitalnični restavraciji. Čital bode bode g. prof. S. Rutar o Rezijanih.

(Zaroka.) V dunajskih listih čitamo, da se je hči ministerskega predsednika, komtesa Marija Taaffe, zaročila z grofom Maksom Coudenhove-om, poročnikom v rezervi in konceptnim praktikantom pri namestništvu v Brnu. Nevesta je stara 23, ženin 24 let.

(Slovensko gledališče.) Prihodnji ponedeljek, dne 25. t. m., bode se pela v tukajšnji čitalnici opera „V vodnjaku“, katero je zložil znani češki skladatelj Blodek, preložil gosp. prof. Gerbič. Opero, ki je zložena v narodnem duhu, predstavljale bodo samo domače moči. Sviral bode izvrsten kvintet.

(„Sokolov“-odbor) je v zadnji seji sklenil, da bode v trajen spomin dal napraviti zlato knjigo, v katero se bodo zapisavala imena rodoljubov, ki podaré za zgradbo „Sokolskega doma“ v denarji ali vrednosti 100 gld. Izlete bode odbor priredil tri: Dne 5. maja na Dobrovo in v Šujco, o Binkoštih v Novo Mesto k blagoslovljenju zastave „Dol. Sokola“ in dne 4. avgusta v Divačo.

(Delavski shod) bode zopet v ponedeljek dne 25. t. m. v Schreinerjevi pivovarni, kakor naznanjajo plakati. Med drugim je tudi na dnevnem redu ustanovitev slovenskega delavskega lista in volitev odbora v ta namen. Kake barve bode list, je jasno, ako dostavimo, da na shodu mislijo uresničiti sklep delavskega shoda v Hainfeldnu.

(Razstava slik) v dvorani tukajšnje velike realke bode odprta le še do ponedeljka, dne 25. t. m.

(Iz Zagorja ob Savi): V tukajšnji krajni šolski svet so bili naslednji gospodje izvoljeni: Jakob Gross, župnik, predsednikom; Franc Heller, posestnik in trgovec, namestnikom; odborniki pa Ivan Šink, veleposestnik in trgovec, Matija Medved, veleposestnik in Jožef Drnovšek, zemljan. — Mislili smo, da so koze nas popolnoma zapustile, a varali smo se, kajti zdaj so v hribih začele ljudi nadlegovati.

(Obsojen) je bil včeraj v Trstu jedenintridesetletni K. Smerdu iz postojnskega okraja zaradi uboja na šestletno težko ječo.

(Kmetska posojilnica vrhniške okolice) nam je poslala računski sklep za sedmo upravno leto 1888, iz katerega posnamemo, da je znesel denarni promet 140.433 gld., posojila na menjice in dolžna pisma 122.517 gld. 66 kr., hranilne vloge pri denarnih zavodih 27.569 gld. 84 kr., gotovina 4576 gld. 74 kr., čisti dobiček 1722 gld. 82 kr., rezervni zaklad 9278 gld. 50 kr.

Narodno gospodarstvo.

Zavarovalnica živine proti nezgodam.

Blagostanje narodov je bilo že od nekaj prvi namen previdnih vlad, in to s polno pravico, kajti narod, ki si od zemlje s pridnostjo in vstrajnostjo kolikor moči veliko pridelkov pridobiva, ki si na drugo stran prizadeva, da v delavnicah in tovarnah surove pridelke ročno izdeluje v obrtno blago, tak narod ima zdravo jedro in raduje se gotovega blagostanja, kateremu so lahko včasih zelo visoko davčno breme naloži, ne da bi ga znatno omajalo.

Že vsled tega poslednjega vzroka ima vsaka sedanja vlada skrbeti, da v vseh zadevah svojim obrtnim virom podaje ona sredstva in pripomočke, ki te virove še bolj odpirajo in plodonosne storé; — ako se to ne zgodi, tedaj se lahko vlada sama sebe obtoži, da je ponujala mesto kruha le kamenje.

V teh vrsticah imamo le ono blagostanje v očeh, katero si pridobi narod z racionalnim oskrbovanjem kmetijstva in posebno z živinorejo; o tem danes nekaj vrstic.

Ne bomo obširno naštevati veliko množico avstrijskih (koristnih in plemenitih) živali; kónj, goveje živine, ovac in prašičev štejemo milijone, in vrednost te živine je jako velika.

Kakor se prebivalstvo razširja v enakem razmerju, mora se tudi živinoreja razširati; tako zahteva tačasna dōba. Racionalna špekulacija pa je, ako se živinoreja bolj množi, kar gotovo blagostanje povzdigne.

Samo ob sebi se razumeva, kaj da izvajamo iz zgoraj omenjenega.

Potrebna je previdnost namreč, katera se od vlade zahteva, da tako cvetočo rastliko kar mogoče podpira in pomnožuje njeno plodonosnost.

To se godi neposrednje in posrednje. Vprašati pa moramo: Ali se godi tudi v zadostni meri?

Neposrednje podaje vlada posestnikom živine različno brambo, ki obstoji v tem, da ti živino odreja, ž njo trgujejo in si jo v prid obračajo; s postavami iz leta 1880 gledé kuge misli jim pa posrednje koristiti s tem, da je država pripravljena prevzeti del teh nevarnosti.

Velikost poročstva, katero avstrijska država posestnikom živine daje, je pa še vedno prav skromna, ker jim ravno zaradi tega manjka primerne pomoči, ako jih zadene pri živini kuga, ali pa sicer kaka druga navadna nezgoda.

Znano je, da, če se zgodi revnemu gospodarju kaka nesreča pri živini, mu vlada ne pomaga vselej v toliki meri, kolikor bi bilo njemu in živinoreji potrebno in koristno.

Pri obstoječih razmerah pa se od vlade same vse ne more zahtevati, temveč tudi dežela mora živinorejcem pomoči, ako se nesreče pri živini pogoste.

Vprašanje je tedaj: Na kak način bi se vendar revnemu živinorejcu pomaglo?

V teku časa nastale so vzajemne zavarovalnice proti požaru in drugim nezgodam. Te varujejo prebivalstvo materialnega pogina in beraške palice.

Gotovo pa je neumljivo, da se še niti dozdej ni ustanovila kaka — od dežele podpirana — zavarovalnica za živino, katera jedina bi lahko pomagala živinorejcu, če ga pri živini nesreča zadene.

Neumljivo je to tembolj, ker ne trpi pri tem le živinorejec, temveč tudi država sama občutljivo škodo.

Vsled mnogih nezgod živinorejec zgubi veselje do živinoreje, ako si nesreče z ničemur ne more nadomestiti.

Gledé davkov tirja država ravno sedaj zelo veliko od dežele, hvaliti pa se gotovo ne more, da bi za poljedelca in posebno še za živinorejca, ki je z davkoplačevalcem identičen, kaj izdatnega storila.

Dobra podpora živinorejcem bi bila „zavarovalnica proti nezgodam pri živini“.

Telegrami.

Budimpešta, 23. marca. Uradni list: Cesarjevo pismo sprejme zaradi slabega zdravja izprošeno ostavko pravosodnjega ministra Fabinyi-ja z laskavimi izrazi, vendar pa mu ukazuje, da začasno še vodi pravosodnje ministerstvo; s priznanjem oproščuje Orczyja začasnega vodstva v ministerstvu notranjih zadev, ter je začasno izroča prometnemu ministru.

Budimpešta, 22. marca. Cesar in cesarica bodeča tukaj ostala še nekaj dni.

Peterburg, 23. marca. Generalni pribočnik Peter Šuvalov je umrl.

Berolin, 22. marca. Nova izjemna postava, ki bo imela značaj stalne naredbe, bo obsegala ostrejšje tiskovne določbe.

Javna zahvala.

Ker mi ni mogoče, izreči vsakemu posebej svoje srčne in najtoplejše zahvale za toliko trudapolno, vstrajno in zdato pomoč pri gašenju mojega po požaru uničenega gospodarskega poslojpa v dan 18. t. m., kakor tudi za obrambo, da so bila druga moja obširna poslojpa rešena ukončanja, se poslužim v ta namen poti javnosti. V prvi vrsti velja moja najtoplejša zahvala spoštovanim članom tukajšnjega občinskega odbora, ki so bili takoj v začetku požara na mestu ter pomagali ukazovati gasilec. Dalje izražam svojo zahvalo prespoštovanemu, preč. gosp. župniku Janezu Sušniku in blagorodnemu gosp. Fr. Šlibarju iz Sece, ki sta z ondotno brizgalnico in požarno brambo prihitela tako naglo na pomoč ter so vsi posebno veliko pripomogli, da se je nevarnost vdušila tem hitreje. Tudi vsem drugim gasilem in rešilem, domačim in zunanjim od prvega do zadnjega, velja ta moja srčna zahvala. Vsakemu posebej in vsem skupaj iz srea želim, da bi jih Bog obvaroval vsake take in enake nesreče in škode, kakor jo je meni prizadajala hudobna roka požigalčeva, dasiravno mi moja vest ne očita, da bi bil jaz komu kedaj kaj hudega in krivičnega želel ali pa storil.

V ŽELEZNIKIH, dne 21. marca 1889.

(1) **Leop. Globočnik,**
fužinar in posestnik.

Narodovi potrebi zadostuje samo ono sredstvo, ki ni samo vsled svoje nizke cene dostopno revnejšemu človeku, marveč ki je tudi priprosto in jasno v svoji sestavi, gotovo in zanesljivo v učinkih. Tako pristno in pravo domače zdravilo so deset let sém znani, od najvišjih zdravniških veljakov prepoznani in priporočeni lekarnarja Rih. Brandta švicarski svaljčki, ki se morejo, kakor zdravniško dognano, pri dobrem in enakomernem vplivanju dlje časa rabiti brez vsake škode. Švicarske kroglice, ki so tekom časa izpodrinile vse ostro vplivajoče, drage kapljice, miksture, soli, grenčice itd., so tedaj prepotrebno domače sredstvo za vse one, ki trpé vsled ostalih nasledkov slabega prebavljanja. Mnogi zdravniki priporočajo tudi to sredstvo najtopleje in vsakdo si je more za dom po ceni kupiti. Lekarnarja Rih. Brandta švicarske kroglice se dobivajo v vseh lekarnah po 70 kr. škatljica, vendar naj se pri tem pazi natanko na beli križ v rdečem polji in na krstno ime.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

23. marca.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83 gl. 55 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ „ 16% „	83 „ 90 „
5% avstr. zlata renta, davka prosta	111 „ 55 „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 75 „
Akcije avstr.-ogerske banke	891 „ — „
Kreditne akcijske	304 „ 50 „
Francoški napoleond.	9 „ 60 1/2 „
Cesarski cekini	5 „ 71 „
Nemške marke	59 „ 42 1/2 „

Tržne cene v Ljubljani

dne 23. marca.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	5 83	Špeh povojen, kgr.	— 64
Rež,	4 50	Surovo maslo, „	— 76
Ječmen, „	4 16	Jajce, jedno „	— 2
Oves, „	2 67	Mleko, liter „	— 7
Ajda, „	4 67	Goveje meso, kgr.	— 54
Proso, „	4 33	Telečje „	— 44
Koruza, „	4 83	Svinjsko „	— 46
Krompir, „	2 41	Kostrunovo „	— 34
Leča, „	12 —	Pikanece „	— 65
Grah, „	13 —	Golob „	— 18
Fizol, „	11 —	Seno, 100 kgr. „	2 50
Maslo, kgr.	— 86	Slama, „	2 32
Maat, „	— 70	Drva trda, 4 □ mtr.	6 40
Špeh svež, „	— 52	„ mehka, „	4 30

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja		zrakomera v mm	toplomera po Celziju		
22	7. u. jut.	724.7	2.8	sl. zap.	oblačno
	2. u. pop.	726.3	11.4	sl. svzh.	jasno
	9. u. zveč.	730.8	6.4	„	oblačno
Srednja temperatura 6.9°, za 2.6° nad normalom.					

Zobozdravnik Schweiger

stanuje pri Maliču (hôtel Stadt Wien), II. nadstropje št. 23.

Ordinira od 1/2 10. do 1/2 1. ure zjutraj in od 2. do 5. ure popoldne.

Ob nedeljah in praznikih od 1/2 10. do 1. ure. (5)

Vinko Čamernik,

kamnosek v Ljubljani, Parne ulice št. 9, (začasna podružnica poleg mesarskega mosta)

priporoča p. t. občinstvu svoje vsakovrstne lično izdelane

nagrobne spomenike

od različnih marmorjev po jako nizki ceni. Prečastito duhovščino prosi za naročila vsega v njegovo stroko spadajočega cerkvenega dela in vse stavbinske podjetnike za raznotera stavbinska dela.

Obljubuje č. n. naročnikom po najnižjih cenah in s trpežnim blagom postreči.

S spoštovanjem

Vinko Čamernik,

kamnosek.

(3—1)

Prodá se:

- Das Buch der Erfindungen, Gewerbe u. Industrie, 78 zvez. gl. 12.
- Handbuch der specialen Methodik von R. Niedergesäss, 38 zvezkov za gl. 4.
- „Novice“ 1860—83, za gl. 6.

Pisma pod: A. B. v Cerknico (Notranjsko) post. rest. (3-1)

Jeden šop šagrin - usnja od divje koze

gld. 6-50 in višje.

Velika zaloga najraznovrstnejšega usnja in čevljarskih potrebščin pri

Jul. Mojzesu

v Ljubljani: Židovska ulica št. 5, v Varaždinu: Frančiškanski trg 48.

Vnanja naročila izvršuje točno in pošlje po pošti ali železnici proti povzetju. (6—1)

Na najnovejši in najboljši način
umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije, — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živea

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega (čevljarskega) mostu, I. nadstropje. (30)

ZABAVI IN POUKU.

DOM
in
SVET

Za celotno leto 2 gl.
Za pol leta 1 gl.
Izhaja po jedenkrat na mesec.

ZABAVI IN POUKU.

Pošilja naročeno blago dobro spravljeno in poštne prosto!

Visokočastiti duhovščini
priporočam se v ljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, klineškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstrance, keliho, svetilnic, svečnikov
itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt.

Stare reči popravim, ter jih v ognju polatim in posrebrim. Čl. gg. naročniki naj mi blagovolé poslati iste nefrankovane (20)

Teodor Slabanja,
srebrar v Gorici, ulica Morelli šte. 17.

Pošilja naročeno blago dobro spravljeno in poštne prosto!

Odlikovan: 1873, 1881.

Josip Deiller,
tovarna za cerkveno blago in razprodaja
— cerkvenih oprav —
na Dunaji VII., Zieglergasse 27.
Zastopnik **Franc Brückner.**
Proti gotovi naročbi se najtočneje izvršujejo vsakovrstne

cerkvene oprave
kot: kazule, pluviali, dalmatike, velumi, štole, baldahini, zastave itd., kakor tudi
celi ornati.
Odlikovan: 1873, 1881.

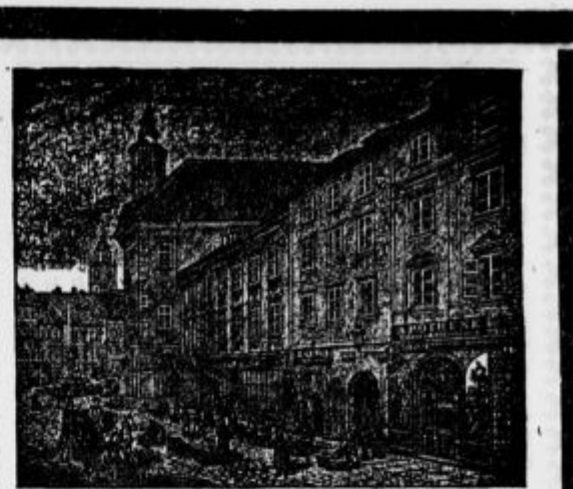
Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

„AZIENDA“
avstro-francoska družba za zavarovanje življenja in rent. avstro-francoska družba za zavarovanje proti elementarnim škodam in nezgodam.
Ravnateljstvo:
na DUNAJI, I., Wipplingerstrasse šte. 43.

Imovina družbe:
9 milijonov gld. avstr. velj. 2 milijona gld. avstr. velj.
Družba zavaruje
človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;
Zavarovanje za slučaj smrti, zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovane njegovim ostalim, oziroma drugim območjem;
zavarovanje za doživetje, preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;
Zavarovanje dosmrtnega dohodka, udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

Zastopstva družbe:
V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradci, Albrechtsgasse 3; v Inomestu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“ v Lvovu, Marijin trg 8, nova; v Pragi, Vaelava trg 54; v Tstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstauffengasse 10.
V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogrske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki radi dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.
Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice šte. 3, pri JOSIPU PROSENC-u. (2)

Za čas stavbe
priporoča
Andrej Drušković-a
trgovina z železnino, Mestni trg 10,
v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, storje za štokadoranje, drat in cveke, samokolnice, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, priznane najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejena štedilna ognjišča in njih posamezna dela.
Pri stavbah,
kjer ni blizu vode neobhodno potrebne vodnjake za zabljeti v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu dobivati vodo; ravno tako tudi se dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.
Za poljedelstvo: (12)
vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna, železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.
Tudi se dobiva zmirom sveži dovski mavec (Lengsfelder Gyps) za gnojenje polja.

Lekarna Trnkóczy,
zraven rotovža v Ljubljani
na velikem Mestnem trgu,
priporoča tukaj popisana najboljše in sveža zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pismenih zahval o naših izbornih kušnih domačih zdravilih. Lekarne Trnkóczyjevih firm so: Na Dunaji dve (in kemična tovarna), v Gradci (na Štajarskem) ena, pa ena v Ljubljani. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi: **Lekarna Trnkóczy** poleg rotovža v Ljubljani.

Marijacejske kapljice za želodec,
katerim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvršten uspeh pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavobol, krč v želodcu, bljze srca, zabasane, gliste, bolezni na vrancih, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gl., 5 tucatov samo 8 gl.
Svarilo! Opozarjamo, da se iste istinite marijacejske kapljice dobivajo samo v lekarni Trnkóczy-ja zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Cvet zoper trganje (Gicht),
je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otokline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čez se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Malicu“ z zraven stoječim znamenjem. 1 stekl. 50 kr. tucat 4 gl. 50 kr.
Če ni na steklenici zraven stoječega znamenja, ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Planinski zeliščni sirop kranjski,
za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vratobol, jetiko, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr., 1 tucat 5 gld. Samo ta sirop za 56 kr. je pravi.
Kričistilne kroglice
ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasani človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Zdravila za živino.
Štupa za živino.
Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri vseh boleznih krav, konj in prašičev.

Konje varuje ta štupa
trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kušnih boleznih, kašlja, pljučnih in vrtilih boleznih ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.
Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretégu žil, otekanju kolen, kopitnih boleznih, otrpnenju v boku, v križi itd., otekanju nog, mehurjih na nogah, izvinjenju, tišcanju od sedla in oprave, pri sušilu itd. skratka pri vseh vnanjih boleznih in hihah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gl., 5 stekl. z rabil. navodom vred samo 4 gl.
Vsa ta našeta zdravila se samo prava dobijo
v lekarni Trnkóczy-ja v Ljubljani
zraven rotovža (24)
in se vsak dan s pošto razpošiljava.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

na Franciškansko cerkvi v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priloga prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo in na deželi kot znano rešeno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupe so oljnat barve v ploščevinastih pušicah (Blechbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Lesna volna

najboljša in najcenejša nakladna snov.

Porabiti se more tudi za oblaževanje, napolnjevanje modrocev in slamnic.

Priporočajo kilo od 4 do 10 kr.

(6-6) **Frane Terček,**

Ljubljana, Valvazorev trg št. 5.

Naznanilo in priporočilo.

Preč duhovščini, kakor slavnemu občinstvu izrekam svojo najtoplejšo zahvalo za doslej izkazano mi zaupanje in se priporočam tudi v bodoče za izdelovanje vseh podobarskih in pozlatarskih del,

kot: prenovljenja altarjev, tabernakeljnov, lee, krstnih kamnov in podob. Prenavljam vsake vrste okvire, križeva pota, sv. razpela, svečnike itd. Tudi na novo izgotavljam vsa ta dela v vsakem slogu prav okusno in trpežno.

V zalogi imam sv. razpela od 4" do 3', na križu in brez križa, s stolom in brez stola, pozlačene, slikane in iz trdega lesa. Kristusi so do 2 čevlja po 2" znarazen, 4, 6, 8, 10, 12" itd.

Cof za svetilnice — za spodaj in zgoraj dobé se od 80 kr. do 8 gld., kroglice za vrvi pri svetilnicah in svečnikih, palice za okvire (Goldleisten), slike itd.

Vsako delo izdelujem zanesljivo, dobro, in kar mogoče po nizki ceni. (6-3)

Franjo Toman,

podobar in pozlatar

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 4, v Mayerjevi hiši.

Posojilnica v Ribnici, registrovana za drugo z omejeno zavezo.

VABILO

občnemu zboru

kateri bode

dne 31. marca 1889 ob 4. uri popoldne v združeni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnštva za leto 1888.
2. Volitev načelnštva.
3. Slučajni predlogi.

V Ribnici, dne 16. marca 1889.

(3-2)

Načelnštvo.

Brnsko blago

za elegantno spomladansko ali poletno obleko

v odrezkih po 3-10 m., to je 4 vatlje vsak kos, za gl. 4.80 iz fine gl. 6.— iz finejše gl. 7.75 iz izborna fine gl. 10.50 nepresegljivo fine

pristine volne,

kakor tudi blago za zgornje suknje, s svilu pretkani „kamgarni“, poletno surovo suknjo, blago za livree-je, pralno-pristno sukančeno blago, fino in najfinije črno suknjo za salonske oprave itd. razpošila proti povzetju izneska kot poštena in solidna znana

tovarniška zaloga sukna

Siegel-Imhof v Brnu.

Pojasnilo: Vsak odrezek je 3-10 m dolj in 136 cm širok, tedaj popolnoma zadostuje za popolno moško (15-6) obleko.

Tudi se pošilja, kolikor kdo zahteva na metre. Jamči se, da se pošlje blago natančno po izbranem vzoru.

Vzorci gratis in franko.

Nič več mokre noge ali trdo usnje!

I. Bendiks iz Št. Valentina na Spodnjem Avstrijskem ima izključno pravico v Avstro-Ogerski za izdelovanje c. kra. priv. nepremočljive

hranilne masti za usnje

kateri vspeli so potrjeni s stotinami spricheval. Cene: cela škatlja 1 gld., 1/2 škatlje 50 kr., 1/4 škatlje 25 kr., 1/8 škatlje 12 1/2 kr.

Za likanje usnja priporočajo ravnokar patentovano

hranilno tinkturo za usnje

ne lak za usnje ali momentni lik, tudi ne apretura za usnje, marveč bolj oljnato likalno črnilo, katero je preskusilo a. kr. državno vojno ministerstvo ter dovolilo, da se sme rabiti za usnje v c. kr. armadi. Cene: 1 kilo 1 gld. 20 kr., 1 steklenica št. 1: 1 gld., št. 2: 40 kr., št. 3: 20 kr. Razprodajalcem rabat. Dobiva se v vseh večjih krajih monarhije, v Ljubljani pri gg. Schusnigu & Weberju in A. Krisperju. — Svarimo pred ponarejanji! Prosi se za ponudbo v razprodajanju, kjer se ni založb. (30-6)

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlinci za olive, vinske in sadne stiskalnice, mlinci za grozdje in sadje } najnovejša sestava v raznih velikostih.

Mlatilnice, čistilnice in vitala, stroji za ropkanje turšice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave za sadje in sočivje.

Škoporeznice v največji izbiri prodaja izvrstno izgotovljene in po tovarniških cenah

IG. HELLER, Dunaj, Praterstrasse 78.

Katalogi in vsako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

Razprodajalcem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo. (10-3)

Diseldorfske oljnaté barve v tubah.

Akvarelne barve mokre in suhe.

ADOLF HAUPTMANN,

prva kranjska tovarna

oljnatih barv, firneža in laka

Ljubljani.

Pisarna in zaloga: Šolski dvored 6 (semeniščno poslopje).

Filijala: Slonove ulice 10-12

priporočajo slikarjem, dijakom, stavbenim in pohištvenim mizarjem, likarjem kakor sploh p. n. občinstvu svoje priznane izvrstne izdelke ter pošilja na zahtevanje cenilnike zastoj in franko.

Oljnaté barve v ploščevinastih pušicah le najboljše vrste, posebno pripravne za razprodajalce, po nižjih cenah; v dežah od 25 klg. naprej primerno ceneje.

Perstene, mineralne in kemične barve.

Kupovalcem večjih množin prednostne cene.

Vse vrste slikarskih in likarskih čopičev in slikarske patrone.

Zastopnike za Kranjsko

na deželi in tudi take, kateri hočejo popotovati,

išče proti visoki proviziji

domače zavarovalno društvo,

katero zavaruje proti ognji in tudi za življenje.

Pismene ponudbe pošljejo se naj po pošti pod naslovom

„zavarovalno društvo 25.“

v Ljubljani, poste restante. (4-2)

Razprodaja.

ANTON JENTL,

trgovec z manufakturnim blagom,

Špitalske ulice št. 6,

prodá vso svojo zalogo po zopetno znižanih cenah.

Priporočajo posebno še raznovrstno jegerndorfsko blago, meliran, kariran in rudeč pristni barhent, tiskane kotone, volnate in svilnate rute, črni in raznobarni baržun (žamet) za okrašenje obleke, raznovrstne nogovice za gospe in otroke, istotako tudi veliko množino raznovrstnega manufakturnega blaga. (3-1)

Deller-jev

Edina zaloga in prodaja za vso Kranjsko pri

J. LININGER-ju

v Ljubljani, Rimska cesta 9.

radgonski

(24-2)

Najboljša namizna okrepčujoča pijača.

Zanesljivo zdravilno sredstvo proti kataru v dihalniku, prehlajenju želodca, zlati žili, protinu in glavobolu vsled prehlajenja (trganju).

najčistejši alkalični

Ne zamenjati z radensko kisló vodo.

kislec (kislá voda).